

JACHIN's BROCHURE-REEKS No. 24

De liefde als grondslag van het Zondagsschoolwerk

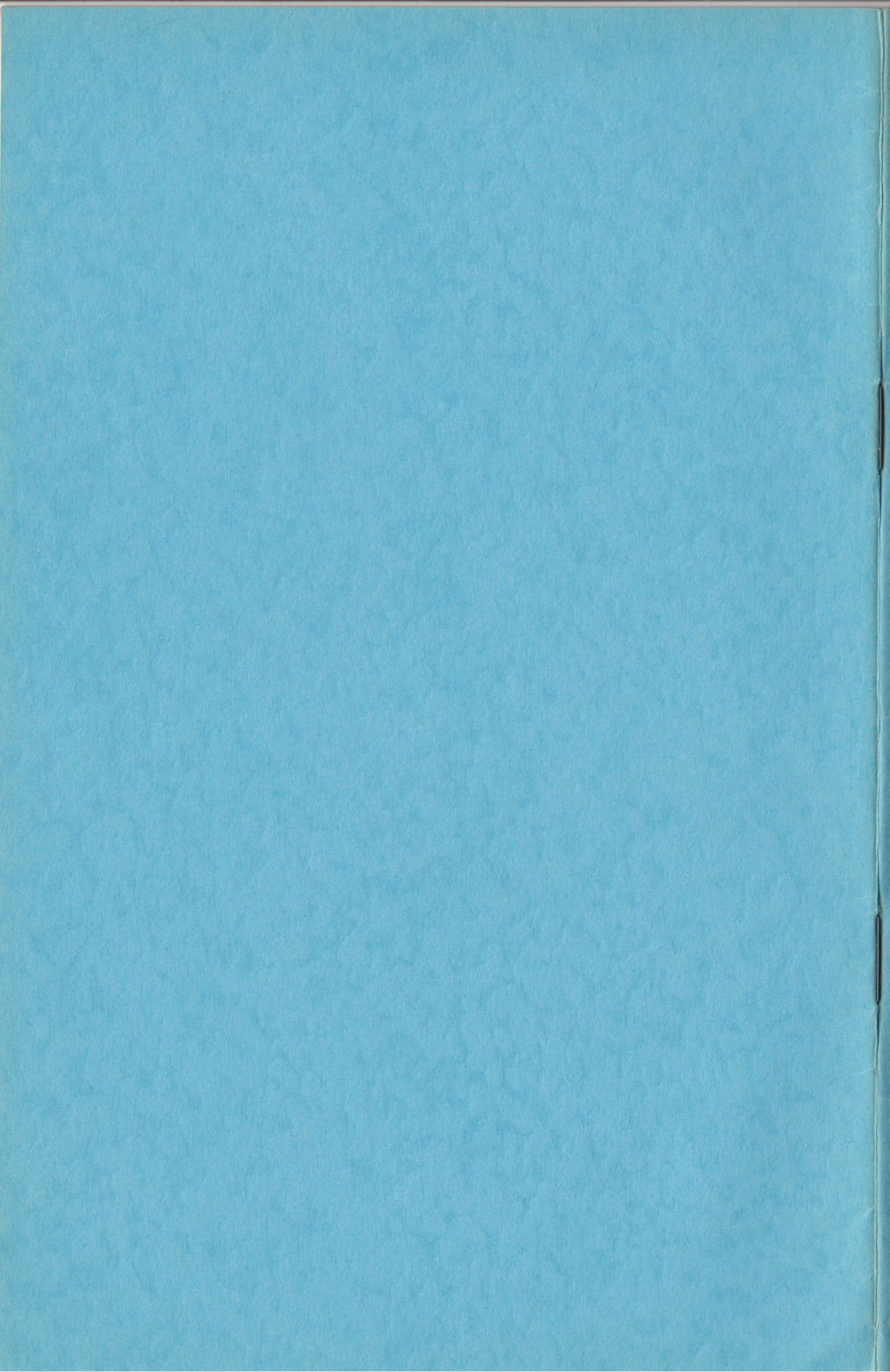
DOOR

Mej. T. VAN HARTEN

1954

JACHIN's UITGEVERSBUREAU
NAAMLOZE VENNOOTSCHAP W. D. MEINEMA
DELFT

Het is goed vandaag hier bij elkaar te zijn om ons te bezinnen op ons werk.

Eigenlijk moesten we dat elke Zondag doen.

Ons Handboek geeft zo nu en dan bij een onderwerp een kleine toepassing voor de Zondagsschoolonderwijzer zelf.

Je zou dan kunnen glimlachen en zeggen: 't Lijkt wel of ik een preek voor mezelf lees inplaats van een hulpmiddel voor het goed vertellen op de Zondagsschool voor kinderen.

En toch is het zo goed, dat enkel woordje voor onszelf. En als je er dan even aan denkt dat dit in ons hele land in diezelfde week door al de vertellende Zondagsschoolmensen tegelijk gelezen wordt, dan zou dat hetzelfde kunnen uitwerken als een dag als vandaag, waarop we het saamhorigheidsgevoel sterk beleven.

We hebben het vandaag over ons werk als Zondagsschoolarbeiders. Dat machtig werk, waarin we ons geroepen weten.

Zo is het toch?

'k Hoorde nog pas iemand zeggen, dat 't fout is om te spreken van „je geroepen *gevoelen*”. Het is geen gevoelen alleen. Roe-ping *hoor* je. Heel gewoon doordat de kerkeraad je vraagt voor dit werk, en doordat zij, die het weten kunnen, zeggen, dat je het kunt.

Je kunt wel beweren: „Ik voel me geroepen”. Daar kan niemand iets tegen inbrengen. Dat valt niet te betwisten.

Maar of je er werkelijk toe geroepen bent doordat je gaven ontvangen hebt, waardoor je het kunt, dat kan iedereen zien.

Het werk dat je doet als Zondagsschool-arbeider is een machtig werk. Vooral wanneer je te maken hebt met de z.g. buitenkerkelijke kinderen. Dan bent u het immers, die in het leven van dit kind moet brengen dat, wat de ouders verzuimen en dus

tegenwerken. U wijst het kind een richting n.l. naar Jezus toe, die het thuis, dus elke dag, niet leert gaan.

Zo brengen wij het conflict in het leven van dat kind. We moeten ons heus wel eens afvragen of we dat wel doen mogen. Het zijn kinderen van een ander. Het gevolg zou kunnen zijn dat het kind opstaat tegen de ouders. Daarom mogen we er ons wel goed van bewust zijn wat we van het kind verlangen. Wij mogen het b.v. niet zomaar naar onze hand willen zetten en we mogen niet alles wat wij niet gewoon zijn om te doen, voor het kind als zondig betitelen.

Wat vragen wij eigenlijk van dit kind? Willen we dat 't kind zomaar naar ons luistert en zijn we ontmoedigd wanneer dit moeilijk gaat? Alleen het feit dat er nog zulke kinderen, evangelisatie-kinderen, op onze Zondagsschool komen mag ons wel dankbaar stemmen. Dat is toch een wonder, want ons volk glijdt hoe langer hoe meer af van de weg die wij gewend zijn te gaan. Dat men dan toch rustig de kinderen aan ons toevertrouwt, mag ons onze verantwoordelijkheid wel dubbel doen gevoelen.

Die ouders geven ons, op welke wijze dan ook, een kans, en nu ligt het voor ons hoe wij deze kinderen leiden tot Jezus.

Dan mag dit alles wel op de goede grondslag gebouwd zijn.

Daarom is het heerlijk dat uw bestuur vandaag dit onderwerp gekozen heeft. Ik vind het moeilijk om goed hierover te praten. Alleen omdat ik het zelf zo'n mooi onderwerp vond en het Zondagsschoolwerk een bijzonder warm plekje in mijn hart heeft, heb ik het gewaagd vandaag hier te komen.

Als je werkt moet het op een goede grondslag zijn. Die grondslag noemt uw bestuur de liefde. Wij heten te staan op Gereformeerde grondslag. Is dat niet hetzelfde als „liefde”. Jammer genoeg lang niet altijd. Ten minste in de praktijk niet.

De liefde als ondergrond van ons Zondagsschoolwerk.

De ondergrond. Ja, als die niet deugt dan moet je van het hele werk niets verwachten. Dan is het als de blokkentoren van het kind, die bij het geringste stootje omvalt. Komt het daar

misschien ook van dat er soms zoveel wisseling is bij het personeel van de Zondagsschool?

Je sleept de medewerkers er met veel moeite bij. Het valt hen mee, want het werken met kinderen is mooi en ook dikwijls een dankbaar werk, maar de ondergrond was er bij deze medewerkers niet, het was maar een los, raak werken. Toen kwam het een of andere stootje, en gedaan is het. Je kunt gaan zoeken naar een nieuwe medearbeider.

Nee, de ondergrond moet goed zijn. En die goede ondergrond is de liefde, zegt ons onderwerp. We mogen ons nu dus bezighouden met de liefde. Zullen we dan even samen denken aan:

1. de liefde tot Jezus;
2. de liefde tot elkaar;
3. de liefde tot het kind.

Niets is hier blijvend. Alles, hoe schoon ook, zal eenmaal vergaan. Maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus, dat houdt zijn waarde en zal blijven bestaan.

Is het eigenlijk niet vreselijk hoogmoedig om te spreken van onze liefde tot Jezus?

Ja, dat is het! Dat bestaat op zichzelf niet eens. Wij zijn niet geneigd, niet eens geneigd om Jezus lief te hebben. Wij haten.

O, we kennen die belijdenis zo goed: Geneigd om God en onze naaste te haten. Hoe kunnen wij dan spreken over liefde? Dit ligt ons Gereformeerden ook niet zo erg. Zien wij soms niet laag neer op de z.g. Vrijzinnigen, die alles willen rechtbreien met de liefde? Daar hebben wij vaak geen enkel vriendelijk of waarderdend woord voor over. Voor die liefde hebben wij als stoere Gereformeerden enkel maar minachting.

Ja, waarom eigenlijk? Is onze liefde zoveel zuiverder? Zijn wij van die voorbeeldige mensen, die leven uit de liefde Gods, die elke Zondag als een zegen op ons gelegd wordt? Is die zegen merkbaar als we direct daarna ons Zondagsschooluurtje hebben? Och we weten wel beter.

Als je daar goed over gaat denken, dan durf je je ogen niet meer op te slaan als er gesproken wordt van liefde tot Jezus.

Dan is 't alsof je de doordringende vraag van Jezus hoort: „Hebt gij Mij meer lief dan dezen?”

Er moet dan al heel wat gebeurd zijn in ons leven als we hetzelfde antwoord kunnen geven als Petrus: „Here, Gij weet dat ik U liefheb.” Een oude Gereformeerde dominee zei eens tegen me: „Over deze tekst durfde ik nooit te preken.”

En toch moeten wij er hier vanmiddag samen over spreken.

Gelukkig hebben we de openbaring van Gods liefde. En welk een liefde. We lezen het in Ef. 2 : 4. „God echter, Die rijk is aan erbarming, heeft, om Zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, ons, hoewel wij dood waren door de overtredingen, mede levend gemaakt met Christus.”

Vanuit die liefde mogen we er over spreken. Hij heeft ons lief! God is Liefde. En God Zelf leert ons liefhebben.

We mogen echter niet licht denken over onze liefde tot Jezus. Hoe gemakkelijk zien wij onze liefde aan voor liefde tot Jezus, terwijl het liefde tot onszelf is.

Mag ik een voorbeeld nemen? We kunnen soms zo gemakkelijk verdragen dat de naam van Jezus gesmaad wordt. Het moest eens gebeuren dat er op dergelijke wijze gesproken werd over onze ouders of over onze man of vrouw of ons kind. Wat zouden we vuur spugen. Wat zouden we opspringen en vechten voor de eer van onze geliefden. Hebben we Jezus dan wel waarlijk lief wanneer we voor Hem niet in vuur komen, maar het soms zelfs glimlachend aanhoren. Waarom durven we niet te spreken wanneer we in ons hart toch wel gevoelen dat het nodig tijd is om te spreken? Brandt ons hart dan werkelijk wel van liefde?

Misschien zegt u: Nu ja, maar wij vertellen toch aan de kinderen en daarin komt onze liefde toch wel uit. Wij offeren onze mooie Zondag er voor op. Het gezin moet er zich naar schikken. Als we Jezus niet liefhadden, dan deden we dat toch niet.

Ja, dat kan waar zijn. Maar een bewijs is het nog niet. Denken we maar aan 1 Cor. 13. „Al ware het . . . : al ware het dat ik mijn lichaam gaf om verbrand te worden, maar had de liefde niet, het baatte mij niets.”

Zeggen ook niet velen van ons: Nu om de 14 dagen of om de 3 weken wil ik het wel doen, maar ik wil niet gebonden zijn.

En al zouden we elke Zondag naar de Zondagsschool trekken, dan kan het nog zijn dat we onszelf daarin zoeken. Misschien zijn we mensen, die gemakkelijk en graag naar voren treden. Het staat immers wel. Het is ook wel aangenaam om door de kinderen bejubeld te worden als meester en juffrouw. Het kan ook zijn dat we ons in het Zondagsschoolwerk eens willen uitleven omdat we in het gewone leven niet erg opvallen. 't Is ook wel aardig als je vrienden en kennissen daarom eens wat meer tegen je opzien, omdat zij dat toch niet zouden kunnen. O, er is zoveel menselijks bij, waar we voor op onze hoede moeten zijn. Laten we niet te hoog denken van onze liefde tot Jezus. Ook in het tere werk van vertellen is het nog lang niet vanzelfsprekend dat we zo doordrongen zijn van deze liefde.

Wat kunnen we verschillend vertellen. Spannend vertellen is een kunst, die niet ieder verstaat, en dat zou ieder toch zo graag willen. Zo dat de kinderen aan je lippen hangen, daar zouden we wat voor over hebben om die kunst te bezitten.

Maar waarachtig vertellen van Gods grote liefde in Christus Jezus is nog veel moeilijker. Vreemd, dat we het ons daar niet eens zo moeilijk mee maken. Dat menen vele vertellers zomaar even te kunnen, want dat doe je toch in elke vertelling. Anderen denken er blijkbaar niet eens aan dat dat toch in elke vertelling moet uitkomen.

Daar is voor nodig dat we zelfs in elke vertelling zowel uit het Oude Testament als uit het Nieuwe Testament die liefde duidelijk zien en ook voelen. Beleven.

'k Heb vertellingen gehoord, en ook wel zelf gedaan, die niets lieten horen van het Evangelie, de blijde boodschap van Jezus' zondaarsliefde. Zo hoorde ik eens het verhaal van David en Goliath. De verteller deed alle mogelijke moeite om spannend te vertellen. Maar toen ik naar huis ging, dacht ik, als kind zou ik hiervan alleen deze gedachte meegenomen hebben: Die Goliath heeft er toch maar lekker z'n kop afgekregen. Ik geloof dat het toch een tekort aan liefde tot Jezus is als we zo vertellen.

Hebben we er werkelijk alles voor over om zo goed mogelijk te vertellen. Of denken we na enkele jaren al heel gauw: O, dat verhaal ken ik wel, 'k hoef er geen moeite voor te doen. Dan is het onmogelijk dat we het ons goed hebben ingedacht, dan leven we er natuurlijk ook niet in. En is het onmogelijk dat het kind in ons liefde tot Jezus gevoelt. Zij speuren immers zo nauw. Zou het dan wel zo kunnen zijn dat we hen tot Jezus leiden?

Iets heel anders is als je het met jezelf moeilijk hebt.

Heeft u het wel eens gehad dat u moest zeggen: Ik kan vandaag niet vertellen, want ik ben zelf de band aan Jezus kwijt?

Je kunt je dan misschien toch niet onttrekken en *moet* wel vertellen omdat er eenvoudig geen ander is, die het van je overneemt.

Dan kan het wel heel goed zijn om toch maar te vertellen. Je spreekt dan wel als iemand, die er zelf meent buiten te staan, maar je spreekt het woord Gods en je vertelt van Jezus' liefde, dat hoor je dan ook zelf uit je eigen mond. En er is veel kans op dat dat juist je sterk aanspreekt, zodat je daardoor de band met God zelf weer vinden gaat. Zo kan het geweldig zegenrijk zijn voor onszelf. God is zo goed. Een bewijs daarvan is ook dat Hij ons in dit werk zet.

Een nauwgezet gelovig leven, een leven met de Bijbel, een volhardend gebed is nodig om de goede grondslag voor ons werk te hebben.

Wij moeten ons oefenen om het eerste en grote gebod, in Christus kracht te volbrengen : God liefhebben boven alles.

En daarbij, of vanzelfsprekend daaruit voortvloeiend, het tweede gebod: de naaste liefhebben als onszelf.

De naaste hier dan allereerst in degenen, die met ons dit werk hebben aangevat.

Hoe zijn wij in de omgang met elkaar? Ik vond in de omgang met Zondagsschoolpersoneel wel vaak veel enthousiasme, waardoor men samen optrok om iets goed te doen slagen. Voor Ouderavonden en uitstapjes met de kinderen werd hard gewerkt. Toch vond ik het jammer daarbij dikwijls alleen maar jagen naar

eer en naam maken, op te merken. Niet direct persoonlijk, maar voor die bepaalde Zondagsschoolafdeling, waar dan een daverend stukje over in de krant verscheen. Het samenwerken gaf wel eens moeite. De meningen waren dan zo verschillend dat het op een fiasco uitliep, doordat de broeders en zusters elkaar er niet in konden vinden. Een andere afdeling lachte dan weer. Je kreeg wel dan eens even het gevoel te doen te hebben met een stelletje eigenwijze mensen, die enkel maar hun zin wilden doordrijven. Spreek je dan elk afzonderlijk, dan merkte je toch dat het wel wat dieper zat en men toch ook wel graag dienstbaar wilde zijn aan de zaak zelf. Maar het was zo moeilijk te erkennen dat een anders mening ook wel goed kan zijn. Maakt het werk met kinderen ons misschien een beetje eigenwijs? We moeten immers steeds leiding geven. En je bent in de klas degene, die het weet. Het kan dan moeilijk zijn om onderling van elkaar te willen leren. We vergeten maar al te gemakkelijk, dat als we leiding willen geven, we zelf ook leiding zullen moeten nemen. D.w.z. ons aan leiding onderwerpen. Leiding aanvaarden. We zullen ons allereerst en bovenal door God zelf moeten laten leiden. Ons zeer bewust onder Zijn leiding stellen. Elke Zondag leidt Hij ons! Wij moeten die leiding Gods opmerken in alle dingen. In de wijze waarop de kinderen naar ons toekomen, hoe ze binnenkomen, hoe ze luisteren. God leidt wel eens heel anders dan wij denken. Het kan wel eens zo zijn, dat er een belhamel in de klas zit, die veel invloed heeft op z' vriendjes. We moeten dan wel eens de leiding een beetje aan hem over geven om de kinderen te benaderen op hun eigen vlak. Zo'n jongen of meisje zal ons dan misschien nog kunnen leren hoe we de kinderen moeten aanpakken. Dat is niet zo vleidend voor ons gevoel, want we weten het liever zelf. Toch zou het niet verstandig zijn ons eigen inzicht dan maar te volgen.

En dan het leiding nemen van elkaar. Dat is al een bijzonder moeilijk punt. Ik denk er hierbij aan dat sommige Zondagsschoolarbeiders zeer lang aan de Zondagsschool blijven werken. Werkelijk tot ze oud zijn. Daar ligt iets verblijdends in. Wellicht mogen we dit zien als een bewijs dat het werk hen toch zo lief

is geworden, dat ze het niet los kunnen laten. Als vanzelf krijgen deze ouderen dan ook de leiding zowel op de Zondagsschool als op de cursus- en gewone leden-vergaderingen.

Voor henzelf zal dat buitengewoon moeilijk zijn om dit op de juiste wijze te doen. Over het algemeen zullen de jongeren zich graag stellen onder hun leiding. Maar zij zullen zelf moeten bedenken hoe moeilijk het is bij het ouder worden om de jongere medewerker goed te begrijpen. En nog moeilijker om samen het kind goed te begrijpen.

Het gevaar is niet denkbeeldig dat iemand, die zo vanzelf overal de leiding krijgt ook gaat denken dat hij het eigenlijk alleen maar goed weet. Waardoor dan de jongeren de neiging krijgen om alles maar kortweg overboord te gooien wat door de ouderen geopperd wordt. Ik geloof dat ook hier alleen de liefde weer de weg kan banen. Openheid voor elkaar. Een eenvoudig belijden voor elkaar dat we hartelijk zoeken Gods eer en het heil van het kind. Dan zullen we elkaar verstaan.

Het blijft uiterst moeilijk om elkaar in het werk op te bouwen en tot steun te zijn. Het kan voorkomen dat we teveel critiek op elkaar hebben. Maar ook is het mogelijk dat een groep medewerkers samen spreekt over een fout van één bepaalde medewerker, en dat niemand de moed heeft het hem zelf te zeggen. Biddend zal dan toch de weg gevonden moeten worden om het te zeggen. Meestal zal het moeilijker worden doordat de betreffende persoon het niet nemen zal van de collega's. Toch zal het om Christus' wil moeten.

Ik maakte zelf eens mee dat een paar medewerkers het elkaar wel durfden zeggen, maar die stonden tenslotte dan ook met gebalde vuist tegenover elkaar. Hier was de liefde wel ver te zoeken.

Onze cursusvergaderingen, hoe goed en nuttig ook, kunnen bij tijden toonbeelden zijn van liefdeloosheid. De manier waarop we elkaar onze critiek dan geven. Alleen maar weten te vertellen hoe het niet moet, zonder de juiste aanpak dan zelf te geven, of maar te kunnen geven. Het kan zo ontmoedigend zijn voor hen, die pas beginnen. Er zijn jongeren, die het vertellen

op een cursus een verschrikking vinden. Schiet onze cursus dan haar doel niet voorbij? Kunnen we elkaar geen opbouwende critiek meer geven?

Het moet kunnen. Ook na het Zondagsschooluurtje zelf. We moeten leiding aanvaarden ook van elkaar. Het is niet in orde met de verhouding onderling wanneer hij of zij, die met ons voor de klas staat nooit iets durft zeggen over onze vertelling, ons zingen, ons gebed. Dan is er geen onderlinge liefde, dan is er geen openheid voor elkaar. Nu kunnen we dat alles terug willen brengen op een jammerlijk, maar toch onschuldig tekort aan tact, om het elkaar op de juiste wijze te zeggen. Maar ik geloof dat we het allereerst en allermeeft moeten zoeken bij gebrek aan liefde tot elkaar en onlosmakelijk daaraan verbonden, gebrek aan liefde tot God en Jezus Christus. We kunnen dan allermeeft spreken van: De liefde van Christus dringt ons.

Er zouden nog veel andere dingen te noemen zijn, maar dan zou ik zelf kunnen vervallen in liefdeloos oordelen.

Het is zeker, dat waar het personeel nauw samenwerkt, ook werkelijk hartelijk en open samen voor het werk bidden kan, daar is de grootste mogelijkheid voor zegenrijk werken.

Dan voelt het kind ook onze liefde tot Jezus.

Zij zetten toch zo vanzelfsprekend alles over in het eigen leven en praten zo realistisch, dat het ouderen kan beschamen.

Zo kwam nog pas een moeder vertellen, dat zij eens geklaagd had, dat haar centen op waren, waarop haar zoontje prompt zei: Dat is niet zo erg, moeder, want Lazerus was ook arm en toch was hij rijk, want hij had de Here Jezus.

Het kind. Wij verkeren met ons Zondagsschoolwerk in de bevoorrechte positie dat we ons speciaal en bijna uitsluitend mogen richten op het kind. En dan nog wel het jonge kind.

We laten toch wel de kinderen heel vroeg op de Zondagsschool komen?

Het mooiste is dat het kind vanaf 4 jaar bij ons komt.

Nog jonger is wel bezwaarlijk voor de rust wanneer ze tussen de oudere kinderen in moeten zitten. Zouden we gelegenheid hebben om de hele kleintjes alleen te nemen, dan wilden we ze

best vanaf 3 jaar onder onze beïnvloeding hebben. Wanneer gedacht wordt dat die kleintjes er niets van begrijpen en dat het daarom nutteloos zou zijn, dan is dat toch wel een vergissing. We kunnen voor die heel kleintjes al heel wat betekenen. Het is natuurlijk hoofdzakelijk de sfeer, die het doet bij die kleintjes. Er zou dan ook voor dit werk iemand gezocht en gevonden moeten worden, die bijzonder veel liefde heeft voor kleine kinderen. Spelenderwijs zou hen iets bijgebracht moeten worden. We moeten van hen niet verlangen dat ze een uur rustig op een bank zullen zitten. Iemand, die niet veel van kinderen kan verdragen is voor dit werk ongeschikt.

Een bekend paedagoge heeft eens gezegd: Geef mij de kinderen maar tot hun 5de levensjaar en de grondslag voor het leven is gelegd. Als we het zo zien, dan is het toch wel belangrijk om de kinderen jong te hebben! Natuurlijk geldt dit niet voor Gereformeerde kinderen. Want niemand kan de godsdienstige opvoeding beter doen bij zulke kleintjes dan de eigen moeder.

Bij de kleuter is er geen besef van zonde. Daarom moeten wij ook niet proberen hen dat met geweld op te dringen. Misschien klinkt ons dat wat on-Gereformeerd in de oren, maar wij zullen ons hebben aan te passen bij het wezen van het kind. Dat vereist ook weer grote liefde, want het kind voelt het zo. Wanneer het ondeugend is geweest, dan vindt het kind dat alleen erg omdat moeder nu boos wordt. Het ziet het gezicht van moeder verdonkeren en het voelt de band met moeder op dat moment niet, want moeder is boos en het kind voelt zich eenzaam. Er is afstand gekomen tussen moeder en kind. Dat kan het kind niet verdragen, en het heeft veel verdriet. Als moeder dat nu maar goed aanvoelt en na een tijdje zich weer over het kind ontfermt, het naar zich toehaalt en het vertroetelt, dan ervaart het kind de verzoening en het is spoedig alles vergeten.

Is dit nu niet ten voeten uit getekend, de liefde zoals God ons die openbaart? Het is toch zo dat de zonde verwijdering brengt tussen God en ons. En dat dit alleen maar goed kan komen doordat Jezus ons weer bij de Vader brengt. Zo kunnen we dus ook aan deze kleinen immers best vertellen. Als we ten voor-

beeld vader boos laten zijn en moeder als tussenpersoon laten optreden, dan staat daar voor het kind de Middelaarsgestalte.

Vinden we het misschien niet goed dat een kind een standje zo gauw vergeten kan zijn? Dan moeten we er zelf maar eens aan denken hoe God ons zegt dat Hij onze zonden niet meer gedenkt, maar die werpt in een zee van eeuwige vergetelheid. En wij zondigen ook elke dag weer.

Wordt het kind wat ouder, dan wordt zonde een begrip voor hen dat alleen betrekking heeft op de zondige daad zelf. Wanneer die gestraft is, dan is het goed en voorbij. Het besef van zelf zondig te zijn kent het kind meestal nog niet voor ongeveer het tiende levensjaar. Bij de leeftijd 11, 12 en 13 jaar komt bij sommige kinderen al het gevoel van zelf slecht te zijn. Ze beginnen dan de strijd te kennen van het vallen en opstaan. Daar kunnen ze het zelf heel moeilijk mee hebben en dikwijls willen ze dat niet weten voor hun ouders en allen, die hen mee opvoeden. Dat wordt dan de tijd dat het kind zich onbegrepen gaat gevoelen.

Het is voor alle leeftijden dus zeer belangrijk om de kinderen de grote liefde van God voor te houden. Daar moeten ze houvast aan krijgen, vooral bij het ouder worden, want als ze bij ons van de Zondagsschool afgaan komt voor hen nog de moeilijkste tijd. Dan moeten ze een houvast hebben. Wij kunnen het hun dan niet meer geven en bij hun ouders vinden ze het niet. Als ze dan werkelijk de weg tot Jezus kennen, zal dat er hen doorhelpen.

Dit alles moeten we goed in onze gedachten houden wanneer wij hen vertellen, We moeten hen geen begrippen willen bijbrengen, die het kind onmogelijk aanvoelen kan. Met grote liefde moeten wij het kind tegemoet komen. De liefde moet ons hier de weg wijzen. Zij zal ons wijs maken en ons helpen het kind te kunnen volgen in zijn reacties.

Natuurlijk moeten wij wel de Bijbel aan hen vertellen en daar staat heel veel in wat het kind nog niet vatten kan. Maar dat is niet erg, wij vatten zelf ook lang niet alles en toch moeten wij het

ook gelovig aanvaardden. Dat moet het kind ook. En dat kan het kind nog beter dan wijzelf. Wij komen met onze maar's.

Wel moeten wij ons het kinderleven trachten in te denken, toch tegelijk ons bewust zijn dat we ons nooit meer geheel in hun denkleven kunnen verplaatsen. Het moet in dit werk in elk geval zo zijn dat we ten volle open staan voor het kind!

Het ene uurtje op de Zondagsschool is beslist ontoereikend om het kind te leren kennen. Het zou goed zijn als we elke Zondag een kwartier voor het aanvangsuur van de Zondagsschool aanwezig konden zijn om naar de verhalen van de kinderen te luisteren. En ook na afloop nog eens even met ze praten is zo goed. Als ze dat eenmaal weten, komen ze zelf ook vroeger en geven voldoende gelegenheid om met ze te praten. Ze vertellen zelf zo graag. Heel belangrijk is te weten uit welke gezinnen de kinderen komen. Huisbezoek hoort er dus ook nog bij.

We moeten de kinderen wel een beetje kennen om ze goed te kunnen vertellen. Het gaat er toch niet alleen maar om dat ze rustig luisteren naar wat wij hen believe te vertellen. Wij moeten het kind zoeken te benaderen met het Evangelie. Wij moeten hen leiden tot Jezus. Dit kan altijd pas wanneer wij zelf op weg zijn naar Jezus toe, dan de kinderen bij de hand nemen en zo gaan ze vanzelf mee.

Hoewel, dit vanzelf meegaan is voor het kind niet zo eenvoudig als wij wel graag zouden willen. Zoals ik in het begin al zei, brengen wij het conflict in het leven van dit kind. Ik bedoel hier dan het niet-Gereformeerde kind. En misschien toch soms nog wel bij het Gereformeerde kind ook.

Wij vertellen hen natuurlijk hoe het leven van geloof en liefde tot Christus *moet* zijn.

Maar wat is de praktijk heel anders.

Wij moeten kunnen begrijpen en kunnen hebben, dat kinderen, die thuis elke dag horen spotten met God en godsdienst, niet zomaar toegewijd of maar belangstellend kunnen luisteren als wij hen uit de Bijbel vertellen.

Ik denk nu aan een kind, dat vreselijk verongelijkt keek en

zei: Hier moet je ook altijd maar luisteren naar diezelfde gekke verhalen. De moeder van dit kind zei: O, wil jij naar de Zondagsschool, nou zelf maar weten, maar laat je vader het maar niet horen.

Ik had kinderen, die van grootouders een dubbeltje kregen als ze niet naar ons togingen.

Kunt u begrijpen dat deze kinderen heel gemakkelijk een onverschillige houding aannemen wanneer wij vertellen gaan?

Het zou liefdeloos zijn wanneer wij dit kort en goed met een streng gezicht als oneerbiedig zouden betitelen. Deze kinderen weten immers niet wat liefde tot deze dingen is en zij kennen de eerbied niet. Dat moeten wij hen ook nog trachten bij te brengen.

Dat vraagt wel veel liefde en geduld en tact, want hoe moet je die kinderen nu vertellen hoe het komt dat hun ouders dit niet geloven. En als de kinderen dan ook nog een op openbare school gaan, dan is ook het gebed hen totaal vreemd. We moeten het dan rustig kunnen verdragen dat het kind, vooral de grotere, de ogen niet sluit. We kunnen hen dan vertellen waarom wij het wel doen en vragen of zij het ook niet eens willen proberen.

Is het niet telkens weer een groot wonder dat die enkele uurtjes, dat wij met de kinderen bezig zijn, zulk een grote invloed op hun leven kunnen hebben. Wij moeten ons niet verwonderen dat er vaak niets van over blijft, dat is logisch. Behalve ons uurtje wordt heel hun leven immers anders gericht.

Gaat het kind er iets voor voelen, dan moeten we hen sterk aanraden ook voor hun ouders te bidden.

Er zijn kinderen, die vertellen dat ze bidden, alleen als moeder niet thuis is.

O, die kinderen kunnen zelf zo liefdevol getuigen.

Ja, nu zeg ik opzettelijk „liefdevol”.

Hun hartjes zijn vol van Jezus, waar ze van hoorden, ze denken verder nergens aan. Ze vragen zich niet af wat de omgeving ervan zeggen of denken zal. Zij zingen hun liefde uit. En zonder het zelf te weten zijn ze een getuigenis voor Jezus Christus, en vaak tegen hun ouders. Die ouders kunnen het eerst glimlachend aanhoren. Dan geërgerd verbieden nog weer van die versjes te

zingen, maar zij zijn door hun eigen kinderen weer geconfronteerd met de God van hun leven.

's Zondags wordt er misschien niet meer aan gedacht, de kinderen gaan de deur uit, misschien zonder dat de ouders weten waarheen. Moeder vindt het lekker rustig. En het kind hoort weer het Evangelie. Heeft dit eenmaal vat op het kind, dat is het niet meer te stuiten, de Heilige Geest werkt immers toch door.

Een goed middel om onze liefde te toetsen is: ons af te vragen of we ook teveel kijken naar resultaat op ons werk.

Het is iets geweldigs wanneer God 't ons geeft dat we kunnen zeggen: Kijk, voor die man of voor die vrouw is de Zondagschool het middel geweest om de weg tot God te vinden.

Maar het is zuiver Gods liefde en welbehagen als Hij ons dat wil laten zien.

Wij hebben, vooral met dit kinderwerk, niet te vragen naar resultaat, of beter en liever gezegd „vrucht”.

Het is voorbereidend werk dat we doen. Het kind moet nog gevormd worden, en de Zondagsschool neemt daarbij een bescheiden, maar wel zeer belangrijke plaats in.

Het kan in het leven van een kind beslissend zijn. Het kan ook veel later pas beginnen te werken. Wij moeten het aan God overlaten.

We moeten warme liefde hebben onderling (Joh. 13 : 35: Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander), en sterke liefde bezitten voor het kind, maar het grootste en eerste is de liefde tot God.

Daaruit en daartoe hebben wij onze Zondagsschoolarbeid te verrichten.

Wij mogen het dankbaar uit Zijn Hand aanvaarden.

Maar wij hebben het dan ook slechts gehoorzaam en trouw te doen, zonder te vragen wat God er verder mee wil.

